

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування
за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему: «**Комплексна оцінка та управління активами й пасивами підприємства**»

Виконавець:

студентка 41 групи
факультету фінансів та банківської справи
Соболевська Олена Федорівна

(підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Лапіна Ірина Сергіївна

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Соболевська О. Ф., «Комплексна оцінка та управління активами й пасивами підприємства»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається трьох розділів. Об'єкт дослідження є процес комплексної оцінки та управління активами й пасивами підприємства. Предмет дослідження є теоретичні й практичні засади комплексної оцінки та управління активами й пасивами підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти управління активами і пасивами підприємства. Проаналізовано систему управління активами й пасивами на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад». Сформовано шляхи вдосконалення системи управління активами й пасивами на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Ключові слова: управління активами та пасивами, фінансовий стан, фінансова стійкість, система управління, оборотні активи, поточні зобов'язання.

ANNOTATION

Sobolevska O., "Comprehensive assessment and management of assets and liabilities of the enterprise",

qualifying work for obtaining a bachelor's degree in a specialty
"072 Finance, banking and insurance" under the educational and professional program
educational and professional program Finance, financial management and insurance
Odesa National University of Economics
Odesa, 2024

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of comprehensive assessment and management of the company's assets and liabilities. The subject of the study is the theoretical and practical principles of comprehensive assessment and management of the company's assets and liabilities.

Theoretical aspects of management of assets and liabilities of the enterprise are considered in the work. The asset and liability management system at the Telekart-Prylad LLC enterprise was analyzed. Ways to improve the asset and liability management system at Telekart-Prylad LLC were formed.

Keywords: asset and liability management, financial condition, financial stability, management system, current assets, current liabilities.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ І ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття, суть і класифікація активів й пасивів і їх роль для підприємства ...	6
1.2. Методи комплексної оцінки активів й пасивів підприємства	12
1.3. Основні підходи до управління активами й пасивами.....	19
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ Й ПАСИВАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	24
2.1. Оцінка фінансового стану ТОВ «Телекарт-Прилад»	24
2.2. Оцінка система управління активами й пасивами ТОВ «Телекарт-Прилад»	40
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ Й ПАСИВАМИ НА ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	50
3.1. Використання регресійного аналізу в управлінні активами і пасивами підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»	50
3.2. Напрями вдосконалення системи управління активами й пасивами на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад».....	60
3.3. Оцінка впливу пропонованих напрямів на фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад»	67
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний стан економічного розвитку країни свідчить про те, що вітчизняна підприємницька діяльність відбувається в складних умовах, наявність яких вносить зміни в усі процеси управління.

З огляду на це, важливо розробити нові методи, завдання або рішення, які будуть реалізовані в компанії для досягнення виробничих цілей. У зв'язку з цим необхідно детально підійти до системи комплексної оцінки та управління активами та пасивами. Кожному підприємству потрібно раціонально організоване управління активами й пасивами в умовах ринкової економіки, задля ефективного функціонування та мінімізації фінансових ризиків. Поточні активи підприємства відносяться до тієї частини активів, які забезпечують безперервний процес виробництва та реалізації продукції, що є важливим для підприємства. Щодо фінансування поточних активів, то фінансуються за рахунок власних та позикових коштів, контроль структури та управління яких дає змогу підприємству підтримувати позитивний рівень платоспроможності, ліквідності та фінансову стійкість.

Структура та величини поточних активів та пасивів підприємства, впливає на співвідношення деяких показників, а саме співвідношення фінансового ризику та економічної ефективності підприємства. Також, слід відмітити, що значну частину фінансового менеджменту, займає саме управління та оцінка поточних активів та пасивів підприємства. Структура поточних активів й пасивів підприємства складається з великої кількості матеріально-речових та фінансових елементів, і кожен з цих елементів потребує управління та оцінки. Але раціональне управління фінансовим менеджером може забезпечити високий рівень платоспроможності, ліквідності активів, рентабельність та інші важливі показники на підприємстві.

Загалом забезпечення успіху в діяльності промислових компаній включає виявлення резервів не тільки в напрямку зростання прибутку, але й вимагає досягнення раціонального використання всіх наявних ресурсів, провідне місце серед яких займає майно та джерела фінансування майна. Ефективне

використання активів знижує операційні та фінансові ризики, збільшує оборотність вкладених ресурсів, а також зменшує потребу у зовнішніх фінансових ресурсах. Найкраще використання активів та пасивів не може бути гарантовано без процесу управління в цій сфері, що зумовило актуальність вибору теми, постановку мета та завдань дослідження.

Питання оцінки та політики управління активами та пасивами розглянуто у дослідженнях вітчизняних науковців: Васильчук І. П., Васюренко О. В., Гнип Н. О., Дегтяр Н.А., Князь С.В., Костирко Л.А., Мельник О.В., Назаренко І. М. та інших.

Проте, з врахуванням воєнного стану в Україні та нестабільного стану діяльності промислових підприємств, питання комплексної оцінки та управління активами й пасивами підприємства потребує поглибленого дослідження.

Мета дослідження: узагальнення теоретичних та практичних аспектів комплексної оцінки та управління активами й пасивами підприємства.

Для того, щоб досягти поставленої мети в кваліфікаційній роботі необхідно вирішити наступні **завдання:**

- розглянути поняття, суть і класифікація активів й пасивів і їх роль для підприємства;
- дослідити методи комплексної оцінки активів й пасивів підприємства;
- визначити основні підходи до управління активами й пасивами;
- оцінити фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- проаналізувати систему управління активами й пасивами ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- використати регресійний аналіз для оцінки управління активами і пасивами підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- сформулювати напрями вдосконалення системи управління активами й пасивами на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- оцінити вплив пропонованих напрямів на фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад».

Об'єкт дослідження: процес комплексної оцінки та управління активами й пасивами підприємства.

Продовження таблиці 3.11

Коефіцієнт оборотності власного капіталу	6,74	6,74	0
Операційний цикл	280	199	-81
Фінансовий цикл	-78	-56	22

Джерело: розраховано за матеріалами підприємства

Таким чином, при зменшенні обсягу дебіторської заборгованості та неліквідних запасів, які враховані на балансі ТОВ «Телекарт-Прилад» поліпшиться ділова активність підприємства, зокрема: зменшиться період погашення дебіторської заборгованості на 60 днів, період оборотності запасів зменшиться на 21 день, що відповідно, вплине на зменшення операційного циклу на 81 день.

За результатами інвентаризації запасів, яку заплановано на травень 2024 року можна визначити ще можливість реалізації неліквідів та проаналізувати дебіторів, з якими вже закінчився термін погашення і щодо яких можна використати послугу факторингу, також можна направити ще частину грошових коштів для погашення поточної заборгованості за отриманими авансами, або запропонувати кредиторам неліквідні запаси у рахунок погашення боргу.

Запропоновані заходи дозволять у перспективі змінити агресивну політику управління оборотними активами на помірну, чому сприятиме зменшення запасів та дебіторської заборгованості та помірну політику управління зобов'язаннями, що сприятиме поліпшенню фінансової стійкості ТОВ «Телекарт-Прилад» та зниження ймовірності банкрутства.

ВИСНОВКИ

В дипломній роботі на тему: «Комплексна оцінка та управління активами й пасивами підприємства» розглянуто поняття, суть і класифікація активів й пасивів і їх роль для підприємства; досліджено методи комплексної оцінки активів й пасивів підприємства; визначено основні підходи до управління активами й пасивами; оцінено фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад»; проаналізовано систему управління активами й пасивами ТОВ «Телекарт-Прилад»; використано регресійний аналіз для оцінки управління активами і пасивами підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»; обґрунтовано напрями вдосконалення системи управління активами й пасивами на підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад»; розраховано вплив пропонованих напрямів на фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад».

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що активи — це те, що приносить дохід («позитивний грошовий потік»), а пасиви — те, на що витрачаються гроші без можливості отримати дохід («негативний грошовий потік»). Активи поділяють на необоротні та оборотні, пасиви включають: власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання.

2. Виявлено, що комплексний аналіз активів та пасивів включає горизонтальний та вертикальний аналіз активів та пасивів, оцінка стану майна, розрахунок ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності. Даний аналіз дозволяє визначити джерела фінансування майна підприємства, його фінансовий стан та можливі резерви його поліпшення.

3. З'ясовано, що вибір доцільних джерел фінансування оборотних активів є важливим аспектом управління фінансовими ресурсами підприємства та визначає залежність, таких показників, як рівень ефективності використання капіталу, рівень ризику фінансової стійкості, платоспроможність підприємства. Враховуючи ці фактори будується політика управління фінансуванням оборотних активів, яка може бути консервативною, помірною або агресивною.

4. Оцінивши фінансовий стан ТОВ «Телекарт-Прилад», визначено, що воно має достатню абсолютну ліквідність, власні оборотні кошти, яких при цьому не вистачає для покриття запасів, фінансова стійкість у аналізованому періоді погіршилась, також відмічено погіршення ділової активності та збільшення операційного циклу, тип фінансової стійкості у 2023 році – кризовий, ймовірність банкрутства дуже висока не заважаючи на прибуткову діяльність підприємства.

5. Проаналізувавши динаміку та структуру активів та пасивів ТОВ «Телекарт-Прилад» відмічено, що використовується агресивна політика управління оборотними активами, яка проявляється у значному збільшенні оборотних активів, зокрема через збільшення обсягу запасів та дебіторської заборгованості. Проте, при управлінні поточними зобов'язаннями у ТОВ «Телекарт-Прилад» використовується консервативна політика, яка характеризується практично відсутністю кредиту та фінансуванням діяльності за рахунок позик та заборгованості перед учасниками. Дана система управління активами та пасивами ТОВ «Телекарт-Прилад» є неефективною, що зумовлює і кризовий стан і високу ймовірність банкрутства.

6. Використавши регресивний аналіз визначено залежність обсягу оборотних активів від поточних зобов'язань. Встановлено, що у досліджуваній ситуації 99.46% загальної варіабельності оборотних активів пояснюється зміною поточних зобов'язань. Встановлено також, що параметри моделі статистично значимі. Можлива економічна інтерпретація параметрів моделі - збільшення поточних зобов'язань на 1 тис.грн. призводить до збільшення оборотних активів в середньому на 1.058 тис.грн. Лінійний коефіцієнт кореляції дорівнює 0.997, отже, зв'язок між оборотними активами та поточними зобов'язаннями дуже високий і прямий. Значення помилки апроксимації (4.3%) говорить про хорошу якість знайденої моделі.

7. Сформовано напрями вдосконалення системи управління активами та пасивами, які передбачають оптимізацію структури оборотних активів, що зумовить і зменшення поточних зобов'язань ТОВ «Телекарт-Прилад». Запропоновані заходи дозволять оптимізувати структуру активів та пасивів

підприємства, поліпшити фінансову стійкість та знизити ймовірність банкрутства ТОВ «Телекарт-Прилад».

8. Визначено, що при зменшенні обсягу дебіторської заборгованості та неліквідних запасів, які враховані на балансі ТОВ «Телекарт-Прилад» поліпшиться ділова активність підприємства, зокрема: зменшиться період погашення дебіторської заборгованості на 60 днів, період оборотності запасів зменшиться на 21 день, що відповідно, вплине на зменшення операційного циклу на 81 день. Запропоновані заходи дозволять у перспективі змінити агресивну політику управління оборотними активами на помірну, чому сприятиме зменшення запасів та дебіторської заборгованості та помірну політику управління зобов'язаннями, що сприятиме поліпшенню фінансової стійкості ТОВ «Телекарт-Прилад» та зниження ймовірності банкрутства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій О. М., Койнак В. В. Сучасні проблеми та перспективи управління активами підприємств. *Економіка та суспільство*, 2024. №59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-27>(дата звернення 13.03.2024)
2. Бедринець М. Д. Фінансова діагностика : навч. посіб. Ірпінь : УДФСУ, 2021. 297 с.
3. Бланк І. О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 791 с.
4. Бондаренко Н. В., Чемчикаленко Н. В., Сіренко Д. О. Оцінка основних завдань управління активами та пасивами підприємства в сучасних умовах. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 7. С. 8-10.
5. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємств : навч. посіб. / Л. А. Костирко [та ін.]. Сєверодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2019. 466 с.
6. Васильєва Л. В., Кльованик О. А. Регресійні моделі та аналіз часових рядів : навч. посіб. Краматорськ : ДДМА, 2010. 176 с.
7. Васильчук І. П. Фінансове забезпечення сталого розвитку корпорацій : монографія /І. П. Васильчук. - Київ : КНЕУ, 2015. - 516 с.
8. Васюренко О. В., Гнип Н. О. Планування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання: монографія. Дніпропетровськ: Форест, 2015. 233 с.
9. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 334 с.
10. Гадзевич О. Деякі особливості проведення аналізу активів підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 2015. № 2, С.72-77.
11. Давиденко Н. М., Буряк А. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : Компринт, 2017. 301 с.
12. Дехтяр Н. А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання: монографія. К.: Ліра-К, 2015. 182 с.

13. Дмитренко А. В. Теоретико-методологічні засади та прагматика організації фінансового контролінгу спільної діяльності у сфері бізнесу : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2019. 353 с.

14. Долінський Л. Б. Фінансовий ризик-менеджмент : навч.-метод. посіб. Київ : НаУКМА, 2022.- 130 с.

15. Ефективність діяльності підприємств в умовах глобалізаційних процесів: колект. монографія / Борецька Н. П. та ін. ; за ред. О. В. Ольшанської, А. О. Мельник, Т. М. Янковець. Київ: КНУТД, 2016. 388 с.

16. Зейнієв Т. Г., Замелюхіна А. О. Інструменти підвищення ефективності фінансового управління активами та пасивами підприємства. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 4. С. 47-51.

17. Інноваційні механізми економічного управління підприємством: монографія / Л. В. Фролова та ін.; під ред. д-ра екон. наук, проф. Фролової Л. В. Кривий Ріг: Чернявський Д. О. [вид.], 2016. 491 с.

18. Кальченко О. М., Шишкіна О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. - Чернігів: Вид. Брагинець О. В., -2018. -524 с.

19. Кнейслер О. В. Фінансовий менеджмент : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 477 с.

20. Князь С. В. Фінансова рівновага як механізм забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. Львів : Левада, 2022. 372 с.

21. Ковальчук Н.О. Фінансовий механізм управління активами підприємств. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки, 2012. №4, С.190-197

22. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жайворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. №23, С.64-69.

23. Корпоративне управління: процеси, стратегії, технології : колект. монографія / Абдуллаєв К. Н. та ін. ; за заг. ред. Шапошникова К. С., Соловійової Н. І., Станкевич Ю. Ю. Херсон : Гельветика, 2015. 535 с.

24. Кошельок Г. В. Грошові потоки підприємства: теорія, методологія, практика : монографія. Одеса : Бондаренко М. О., 2019. 389, [2] с.

25. Лапіна І. С., Домбровська С. О. Структура капіталу підприємства: сучасні проблеми та парадигма розвитку: монографія. Харків, 2020. 256 с.
26. Лобов С. П. Теорія оцінювання ефективності прискорення процесів управління підприємствами : монографія. Кривий Ріг : Р. Козлов, 2015. 411 с.
27. Мельник О. В. Капіталізація підприємств: теорія та практика : монографія. Одеса : Панькова А. С. [вид.], 2020. 427, [1] с.
28. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : Растр-7, 2020. 383 с.
29. Микитюк В. М., Паламарчук Т. М. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посіб. Житомир : Рута, 2018. 440 с.
30. Назаренко І. М. Застосування економічних методів дослідження капіталу: досвід та перспективи : монографія. Суми : Університетська книга, 2015. 343 с.
31. Насібова О. В., Дзюба В. М. Теоретичні основи управління активами і пасивами підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 11. С. 21-25
32. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. Посіб. Одеса : ОНУ, 2020. 205 с.
33. Олександренко І. В. Управління активами виробничих підприємств. *Економічний форум*, 2022. №1(4), С.108-114.
34. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. 387 с.
35. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент : підручник. К: КНЕУ. 2008. 536 с.
36. Проблеми та перспективи ринково-орієнтованого управління підприємствами: теорія, методологія, практика : колект. монографія / ред.: Г. І. Матукова, Д. Л. Сікора. -Кривий Ріг : СТІПРЕС, 2015. 534 с.
37. Рогов Г. К. Формування системи фінансових механізмів корпоративного сталого розвитку : монографія. Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2017. 423 с.
38. Рябікіна К. Г. Ефективність управління капіталом підприємств : монографія. Кривий Ріг : Чернявський Д. О. [вид.], 2019. 201 с.